LGD PARTNERSTWO DUCHA GÓR w ramach realizacji PS WPR 2023-27

Lokalne Kryteria Wyboru

operacji realizowanych przez podmiot inny niż LGD

P.1.2. Rozwijanie pozarolniczych funkcji gospodarstw rolnych

(ROZWIJANIE GOSPODARSTW AGROTURYSTYCZNYCH - ROZWÓJ GA)

1. **System oceny opiera się na jednakowym przyznawaniu punktów, zgodnie z punktacją wskazaną w kolumnie „punkty". Jeżeli członek Rady uważa dane kryterium za spełnione, należy przyznać taką ilość punktów jaką wskazano w kolumnie np. 5, jeżeli uważa, że nie spełnione „0".**
2. **Oceniający nie może przyznać punktów cząstkowych/ułamkowych np. 0,75 lub 2,25 pkt. lub**
3. **Oceniający opiera się na definicjach zawartych w kol. opis/definicje.**
4. **Max ilość punktów dla operacji, którą operacja może otrzymać w trakcie oceny – 72 pkt.**
5. **Min. ilość punktów dla operacji, którą operacja musi otrzymać w trakcie oceny – 27 pkt**
6. **Karta zostanie zweryfikowana podczas posiedzenia Rady przez wyznaczoną Komisję, składającą się z 2 sprawdzających, którzy będą czuwać nad prawidłowym przebiegiem oceny i wyboru, poprawności dokumentacji, zgodności formalnej.**
7. **Należy zwrócić uwagę na opis każdego kryterium – w niektórych przypadkach możliwe jest przyznanie punktów w jednej kategorii danego kryterium, w niektórych w kilku. Wówczas punkty w danym kryterium należy zsumować.**

L.p.	Kryteria oceny	Opis / definicje	Punkty
1	**Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatu**	Operacja przewiduje zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatu. W ramach kryterium preferowane będą operacje, których realizacja przyczyni się do przeznaczenia 20% i więcej całkowitej wartości operacji na działania adaptacyjne i/lub działania mitygacyjne i/lub działania wzmacniające przechodzenie na gospodarkę cyrkularną w zależności od celu LSR w jakim realizowana jest operacja.	10 – w zakresie finansowym operacji przeznaczono 20 % lub więcej, całkowitej wartości operacji na działania adaptacyjne i/lub działania mitygacyjne i/lub działania wzmacniające przechodzenie na gospodarkę cyrkularną 0 – w zakresie finansowym operacji nie

		Wnioskodawca ma obowiązek wskazać konkretne pozycje z zestawienia rzeczowo-finansowego oraz jasne wyliczenie kwot wynikających z tych pozycji składające się na co najmniej 20% całkowitej wartości operacji. Bez wskazania konkretnych pozycji oraz wyliczeń Rada może uznać tylko wydatki, które uzna za adekwatne lub nie uznać ich w ogóle. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami, że wskazane rozwiązania mają charakter rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatu. Bez wskazania pozycji budżetowych oraz przypisanych im kwot oraz wyliczenia co najmniej 20% całkowitej wartości operacji – punkty nie będą przyznawane. Bez załączenia dowodów na spełnienie kryterium (dokumenty, publikacje, artykuły) – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* Wyjaśnienia dotyczące załączanych dokumentów potwierdzających spełnienie kryterium zawarto w dodatkowym materiale na końcu tabeli. <u>Minimalna liczba punktów w kryterium jaką należy uzyskać – 10.</u> <u>Maksymalna liczba punktów w kryterium – 10.</u>	przeznaczono 20 % lub więcej wskazanego limitu dla danego działania całkowitej wartości operacji na działania adaptacyjne i/lub działania mitygacyjne i/lub działania wzmacniające przechodzenie na gospodarkę cyrkularną, tym samym wniosek nie może otrzymać dofinansowania
2	**Wnioskowana kwota pomocy**	Preferowane będą operacje, których wartość dofinansowania nie przekracza 100 tys. zł. <u>Minimalna liczba punktów – 1.</u> <u>Maksymalna liczba punktów – 1.</u>	1 - wartość dofinansowania nie przekracza 100 tys. zł 0 - wartość dofinansowania przekracza 100 tys. zł, wniosek nie może otrzymać dofinansowania
3	**Promowanie operacji i obszaru LGD**	Preferowane są operacje, które wpływają na promocję regionu Partnerstwo Ducha Gór i Kraina Ducha Gór, przez co zwiększają identyfikowalność regionu oraz LGD.	1 pkt. - umieszczenie logotypu LGD Partnerstwo Ducha Gór na plakacie i/lub tablicy w miejscu realizacji operacji 1 pkt. – zamieszczenie logotypu LGD i

		Kryterium ma charakter deklaratywny. Jednak należy pamiętać, że w przypadku przyznania punktów za konkretny aspekt, wnioskodawca będzie rozliczany z realizacji spełnienia tych kryteriów we Wniosku o Płatność (WOP). Punkty sumują się. <u>Minimalna liczba punktów – 2 w zakresie logotypu i linkowania LGD Partnerstwo Ducha Gór.</u> <u>Maksymalna liczba punktów – 5.</u>	informacji (artykułu/postu) o projekcie dofinansowanym z LGD Partnerstwo Ducha Gór na swojej stronie www i w mediach społecznościowych z hasztagiem # lub podlinkowaniem do profilu Partnerstwo Ducha Gór LGD 1 pkt. – opracowanie informacji o operacji do umieszczenia na stronach LGD lub w wydawnictwach LGD 1 pkt. – wykorzystanie w tytule operacji nazwy „Kraina Ducha Gór” 1 pkt. - wykorzystanie na plakacie, tablicy, www, w mediach społecznościowych logo „Kraina Ducha Gór” 0 pkt. – brak wpływu na promocję, wniosek nie może uzyskać dofinansowania
4	**Innowacyjność operacji**	Operacja przewiduje zastosowanie rozwiązań nowatorskich lub innowacyjnych na obszarze LGD lub jego części. 1) Przez operacje nowatorskie rozumie się: operacje całkowicie nowe , które są oryginalne i nieznane gdzie indziej; 2) Przez innowacyjność rozumie się: kopiowanie rozwiązań znanych gdzie indziej, mających innowacyjny charakter na terenie danej gminy lub LGD Innowacyjność to wdrożenie nowego na danym obszarze lub znacząco udoskonalonego produktu, usługi, procesu, organizacji lub nowego sposobu wykorzystania lub zmobilizowania istniejących lokalnych zasobów przyrodniczych, historycznych, kulturowych czy społecznych na obszarze LGD lub jego części. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych	10 – operacja jest nowatorska 5 – operacja jest innowacyjna 0 – operacja nie jest nowatorska, ani innowacyjna

		załączonymi dokumentami, że przyjęte rozwiązania mają charakter innowacji. Bez załączenia dowodów na spełnienie kryterium (dokumenty, publikacje, artykuły) – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* Punkty nie sumują się, operacja może być wyłącznie nowatorska lub wyłącznie innowacyjna. Wyjaśnienia dotyczące załączanych dokumentów potwierdzających spełnienie kryterium zawarto w dodatkowym materiale na końcu tabeli. <u>Maksymalna liczba punktów w kryterium – 10.</u>	
5	**Wnioskodawca należy do osób zdiagnozowanych na obszarze LSR jako te w niekorzystnej sytuacji**	Wnioskodawca należy do osób zdiagnozowanych na obszarze LSR jako te w niekorzystnej sytuacji: a) Osoby z niepełnosprawnością b) Kobiety c) Osoby poszukujące zatrudnienia i pozostające poza rynkiem pracy d) osoba młoda do 25 r. ż. Osoby z niepełnosprawnością potwierdzą ten fakt orzeczeniem o niepełnosprawności. Płeć i wiek na podstawie zapisów we wniosku. Osoby poszukujące zatrudnienia i pozostające poza rynkiem pracy potwierdzą status stosownym zaświadczeniem z Urzędu Pracy (o zarejestrowaniu jako osoba bezrobotna lub poszukująca pracy). Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami. Bez załączenia dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane.	5 - osoba z niepełnosprawnością 5 - kobieta 5 - osoba poszukująca zatrudnienia i pozostająca poza rynkiem pracy 5 – osoba młoda do 25 r.ż. 0 – wnioskodawca nie należy do żadnej z ww. grup

		Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony. Wyjaśnienia dotyczące załączanych dokumentów potwierdzających spełnienie kryterium zawarto w dodatkowym materiale na końcu tabeli. Punkty sumują się. <u>Maksymalna liczba punktów 20.</u>	
6	**Udział wnioskodawcy w szkoleniach i indywidualnym doradztwie świadczonym przez LGD**	Preferowane będą operacje, których Wnioskodawcy uczestniczyli w szkoleniach i doradztwie realizowanym przez LGD. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie pisemnego zaświadczenia LGD. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami. Bez załączenia dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* Wyjaśnienia dotyczące załączanych dokumentów potwierdzających spełnienie kryterium zawarto w dodatkowym materiale na końcu tabeli. Punkty sumują się. <u>Maksymalna liczba punktów 5.</u>	3 – wnioskodawca brał udział w szkoleniu organizowanym przez LGD 2 – wnioskodawca brał udział w doradztwie indywidualnym świadczonym przez LGD ws własnego wniosku o dofinansowanie 0 – wnioskodawca nie brał udziału w żadnej z form
7	**Gotowość wniosku do realizacji oraz kompletność złożonych dokumentów**	Wnioskodawca złożył wniosek oraz dokumentację, które potwierdzają gotowość operacji do realizacji. 1. W przypadku projektów obejmujących roboty budowlane: • Dołączono wymagane ostateczne pozwolenia na budowę i/lub zgłoszenie wraz z brakiem sprzeciwu lub dokument potwierdzający, że nie jest wymagane zgłoszenie:	5 - dołączono wymagane ostateczne pozwolenia na budowę i/lub zgłoszenie wraz z brakiem sprzeciwu lub dokument potwierdzający, że nie jest wymagane zgłoszenie: - budowy i robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę

		- budowy i robót budowlanych niewymagających pozwolenia na budowę i/lub - zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części • Dołączono wniosek o wydanie pozwolenia lub zgłoszenia budowy i robót budowlanych nie wymagających pozwolenia na budowę lub zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. 2. Dokumenty o których mowa w kryterium powinny być wydane przez uprawniony organ. 3. W przypadku projektów nie obejmujących robót budowlanych operacja będzie oceniana na podstawie innych obowiązkowych i wymaganych dokumentów. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami. Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* Punkty nie sumują się. Wyjaśnienia dotyczące załączanych dokumentów potwierdzających spełnienie kryterium zawarto w dodatkowym materiale na końcu tabeli. *Maksymalna liczba punktów – 5.*	i/lub - zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części 5 - Realizacja zadania nie wymaga uzyskania pozwoleń, decyzji oraz innych dokumentów wydanych przez uprawniony organ 3 - dołączono wniosek o wydanie pozwolenia lub zgłoszenia budowy i robót budowalnych nie wymagających pozwolenia na budowę lub zgłoszenia zmiany sposobu użytkowania obiektu budowlanego lub jego części. 0 – nie spełnia powyższego.
8	**Operacja znajduje się w koncepcji SV na danym obszarze**	Operacja znajduje się na liście zadań do realizacji w koncepcji SV na danym obszarze. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w koncepcjach Smart Village (SV), opracowanych zgodnie z wytycznymi MRiRW. Wnioskodawca jest zobowiązany do załączenia aktualnej koncepcji SV (strona tytułowa i strona z zadaniami do realizacji), wskazania linku do tej wersji oraz do zaznaczenia w tekście miejsc, w których ta operacja jest na liście zadań do realizacji. Ponadto	1 – operacja znajduje się na liście zadań w koncepcji SV na danym obszarze 0 - Operacja nie znajduje się na liście zadań w koncepcji SV na danym obszarze

		wnioskowana operacja musi być identyfikowalna na tej liście. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami. Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* *Maksymalna liczba punktów w kryterium – 1.*	
9	**Promocja Karkonoskiej Marki Lokalnej (KML)**	Kryterium premiuje operacje wpływające na wzmocnienie i rozwój Karkonoskiej Marki Lokalnej (KML), aktywizuje uczestników marki, buduje wokół nich społeczność. Premiuje operacja mające wpływ na cały obszaru i jego rozpoznawalność. Weryfikowane na podstawie wniosku o przyznanie pomocy. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami (realizacja we współpracy) tj. umowami lub porozumieniami zawartymi z producentami, artystami, rzemieślnikami KML. Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* W przypadku korzystania z certyfikowanych produktów powinny się one znaleźć na w zestawieniu rzeczowo-finansowym. *Maksymalna liczba punktów w kryterium – 3.*	3 – działania są realizowane przez podmiot certyfikowany znakiem KML 2 - wnioskodawca korzysta z certyfikowanych produktów i/lub usług w tej operacji i jest to adekwatne do wnioskowanej operacji 1 pkt. - działania są realizowane we współpracy/partnerstwie z podmiotem certyfikowanym znakiem KML a współpraca jest adekwatna do wnioskowanej operacji 0 pkt. – nie dotyczy
10	**Operacja dotyczy istniejącej infrastruktury lub wyłącznie wyposażenia**	Kryterium premiuje operacje wykorzystujące już istniejące budynki, zabudowania, infrastrukturę, jeżeli planowane są prace budowalne, nie premiuje budowy nowych obiektów, budynków. Preferowane będą projekty realizowane z wykorzystaniem istniejącej infrastruktury, jej przebudowy, dobudowy, nadbudowy, modernizacji. Realizacja na posiadanej działce nie spełnia tego kryterium, nie stanowi istniejącej infrastruktury.	10 - operacja obejmuje wyłącznie wykorzystanie istniejącej infrastruktury 10 - operacja obejmuje wyłącznie wyposażenie 10 - operacja obejmuje wyłącznie

		Za istniejącą infrastrukturę uznaje się również nowy budynek co najmniej w stanie surowym zamkniętym na dzień składania wniosku o przyznanie pomocy, wybudowany zgodnie z obowiązującym prawem budowlanym. Ponadto preferowane będą projekty dotyczące wyłącznie wyposażenia rozumianego jako maszyny, urządzenia lub inne wyposażenie niezbędne dla realizacji celu operacji, niezwiązane z gruntem. W przypadku zawarcia we wniosku elementów dot. infrastruktury oraz wyposażenia równocześnie, przyznaje się jednorazowo 10 pkt. w zakresie, na który zostały zaplanowane większe wydatki. Punkty nie sumują się. Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami (jeżeli dotyczy). Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane. <u>Maksymalna liczba punktów 10.</u>	wykorzystanie istniejącej infrastruktury oraz wyposażenie 0 - operacja obejmuje budowę nowego obiektu
11	**Potencjał wnioskodawcy**	Premiuje wnioskodawców którzy zrealizowali i rozliczyli prawidłowo dotację w ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020 lub nie otrzymali do tej pory dotacji w tym zakresie. Ocena na podstawie informacji dostarczonych przez biuro LGD w zakresie PROW 2007-2013 i 2014-2020, w przypadku operacji realizowanych w ramach Lokalnej Strategii Rozwoju LGD Partnerstwo Ducha Gór. W przypadku realizacji operacji poza Lokalną Strategią Rozwoju LGD Partnerstwo Ducha Gór konieczne jest załączenie dowodów wskazujących na zrealizowanie operacji jak: umowa, sprawozdanie i zatwierdzenie rozliczenia operacji (konieczne są wszystkie dokumenty, jeżeli z zatwierdzenia rozliczenia operacji nie wynika jej tytuł, zakres i charakter inwestycyjny) lub inny dokument o charakterze inwestycyjnym. W przypadku kiedy wnioskodawca nie zrealizował i nie rozliczył operacji w ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020 – oznacza to, że obejmuje to osoby, którym pomoc została przyznana, ale: - nie podpisały umowy z przyczyn leżących po stronie wnioskodawcy - odstąpiły od realizacji operacji po podpisaniu umowy - otrzymały odmowę podpisania umowy - otrzymały odmowę wypłaty całości środków	2 – wnioskodawca nie otrzymał do tej pory dotacji w tym zakresie ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020 2 - wnioskodawca zrealizował i poprawnie rozliczył operację w ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020 0 - wnioskodawca nie zrealizował i nie rozliczył operacji w ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020

		W przypadku kiedy wnioskodawca nie otrzymał do tej pory dotacji lub nie zrealizował i nie rozliczył operacji w ramach PROW 2007-2013 i/albo 2014-2020 konieczne jest dołączenie podpisanego przez wnioskodawcę oświadczenia. *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.* Kryterium będzie weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi dokumentami. Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane Punkty nie sumują się. <u>Maksymalna liczba punktów 2.</u>	

WYJAŚNIENIA DO KRYTERIÓW

Dotyczy kryterium nr 1

Zastosowanie rozwiązań sprzyjających ochronie środowiska lub przeciwdziałanie zmianom klimatu **Wyjaśnienia do kryterium**	*Przewiduje się realizację operacji zgłaszanych przez wnioskodawców, uwzględniających rozwiązania w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury, zwiększania efektywności energetycznej w firmie, przechodzenia na odnawialne źródła energii, czy też wprowadzania rozwiązań opartych o gospodarkę o obiegu zamkniętym, które przyczynią się do łagodzenia zmian klimatu i adaptacji do ich skutków w obszarze zaplanowanej działalności gospodarczej np.:* *- przechwytywania i zagospodarowania wód opadowych w miejscu ich powstania lub bliskiej okolicy tzw. zielono-niebieska infrastruktura promująca sieć naturalnych i półnaturalnych rozwiązań zwiększających retencję, w tym małą retencję wodną oraz ograniczająca lokalne podtopienia i zmniejszająca ryzyko powodzi;* *- likwidacji zasklepień lub uszczelnień gruntu poprzez stosowanie powierzchni przepuszczalnych dla wody;* *- przeciwdziałania zagrożeniom wynikającym z powodzi, suszy, łagodzeniem skutków fal upałów,*

	realizując działania ograniczające zagrożenia na powstające wskutek ekstremalnych zjawisk pogodowych; *- zmniejszania emisji gazów cieplarnianych poprzez transformację w kierunku np. promowanie nieemisyjnych środków transportu, zwiększenia roli firmy w ograniczaniu ilości odpadów i marnotrawienia żywności;* *- zwiększania efektywności energetycznej poprzez oszczędzanie energii i przechodzenie na odnawialne źródła energii (OZE)* *- wzmacniania realizacji założeń gospodarki o obiegu zamkniętym itp..*

Działania z zakresu <u>adaptacji</u> obejmują m.in.:

*- działania z zakresu **zielonej infrastruktury** związane z rewitalizacją/stworzeniem systemu zieleni otaczającej oraz ze zwiększeniem powierzchni biologicznie czynnej,*

*- działania z zakresu **błękitnej infrastruktury** dotyczące systemu gospodarowania wodą.*

Działania z zakresu <u>mitygacji</u> obejmują m.in.:

- wdrażanie czystych/zielonych/odnawialnych źródeł energii, w tym wykorzystywanie energii ze słońca, wiatru i wody w celu ograniczenia emisji gazów cieplarnianych; zwiększanie efektywności energetycznej i /lub udział odnawialnych źródeł energii wykorzystywanych

- zakup maszyn, urządzeń o najwyższej klasie energetycznej, energooszczędne

- używanie materiałów budowalnych zgodnych z zasadą DNSH

- inwestycje w istniejącą infrastrukturę,

- wdrażanie i promowanie zrównoważonej mobilności, w tym ustanawianie punktów ładowania samochodów elektrycznych (preferuje się, aby punkty ładowania zasilane były przez energię pochodzącą z OZE), stymulowanie udostępniania samochodów, promowanie jazdy na rowerze jako alternatywy dla samochodów,

- działania z zakresu zielonej infrastruktury związane z rewitalizacją/stworzeniem systemu zieleni wokół miejsca oraz ze zwiększeniem powierzchni biologicznie czynnej , wprowadzanie zielonych ścian, czy dachów, w tym systemy nawadniania

Działania z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym obejmują m.in.:

- zwiększanie wydajności wykorzystania zasobów;

- *ograniczenie produkcji odpadów i ich ponowne wykorzystanie, wprowadzenie recyklingu*
- *wykorzystywanie surowców wtórnych;*

PRZYKŁADY

1) adaptacji i mitygacji do zmian klimat*u:*

wprowadzenie małej retencji wodnej i zagospodarowaniem wód opadowych	*w tym budowa niecek infiltracyjnych, studni chłonnych, budowa nawierzchni przepuszczalnych, budowa zbiorników podziemnych i naziemnych na wodę opadową, budowa zbiorników infiltracyjno – sedymentacyjnych, budowa stawów mokrych i suchych - zasilanych w okresie deszczów, budowa niecek chłonnych, rowów infiltracyjnych budowa ogrodów deszczowych, muld retencyjnych, skrzynek retencyjno-rozsączających, drenaż i systemy rozsączające*
zakładanie zielonych ścian, dachów	*dachy budynków pokryte roślinnością, w tym ogrody wertykalne, ściany budynków pokryte roślinnością*
tworzenie terenów zieleni, wprowadzaniem elementów zazieleniających obszary zabudowane, w tym rewitalizacją terenów zdegradowanych	*w tym nasadzenia roślin rodzimych, właściwych i nieinwazyjnych pod względem wymagań wodnych i miejsc nasadzeń, sadzenie drzew owocowych, usunięcie gatunków roślin trujących, szkodliwych lub inwazyjnych i zastąpienie ich odpowiednimi gatunkami, inwentaryzacja gatunków cennych przyrodniczo, prace pielęgnacyjno-ratownicze drzew, konstrukcje i podłoża magazynujące wodę wokół drzew, skrzynki korzeniowe, geokompozyt sorbujący wodę, wymiana nawierzchni na murawę naturalną*
instalacja małej architektury bezpośrednio związanej z typem działania adaptacyjnego/ mitygacyjnego	*np. krawężnik pełniący funkcję ławki umożliwiający dopływ wody opadowej do ogrodu deszczowego, fontanna napowietrzająca wodę w oczku wodnym*
oszczędzanie energii i produkcja zielonej energii	*wykorzystanie energii słonecznej, wiatrowej (OZE) np. do oświetlenia, energooszczędne oświetlenie,*

PRZYKŁADY

1) ***przechodzenie na gospodarkę cyrkularną, czyli o obiegu zamkniętym:***

zwiększanie wydajności wykorzystania zasobów	*efektywniejsze zarządzanie zasobami: np. wdrożenie lepszych praktyk zarządzania zasobami naturalnymi, jak np. woda może pomóc w ograniczeniu marnotrawstwa i nadmiernego wykorzystywania zasobów; wdrożenie systemu monitorowania mogłoby znacząco pomóc w kontrolowaniu zużycia zasobów oraz ograniczaniu nadmiernej eksploatacji;*
ograniczenie produkcji/powstawania odpadów i ich ponownego wykorzystania, wprowadzenie recyklingu	*instalacja urządzeń/pojemników do sortowania odpadów, w tym recyklomatów, budowa kompostowników, wykorzystanie kompostowanych odpadów biodegradowalnych do obróbki gleby / utrzymania zieleni, ponowne wykorzystanie odpadów w firmie*
inne działania zgodne z hierarchią postepowania z odpadami	***redukcja odpadów u źródła:*** *polega na ograniczaniu ilości odpadów generowanych poprzez zmniejszenie zużycia surowców, unikanie nadmiernego pakowania, minimalizacja odpadów w procesach produkcyjnych i konsumenckich* ***ponowne wykorzystanie:*** *obejmuje to przywracanie przedmiotów i materiałów do użytku w ich pierwotnej formie lub poprzez przekształcenie ich w inne produkty; działania te mogą obejmować naprawę, remont, wymianę, wypożyczanie, a także sprzedaż przedmiotów używanych* ***recykling:*** *polega na przetwarzaniu odpadów w celu uzyskania surowców wtórnych, które mogą być wykorzystane do produkcji nowych produktów; recykling pomaga ograniczyć zapotrzebowanie na surowce naturalne oraz zmniejszyć ilość odpadów trafiających na składowiska*
wdrażanie innowacyjnych rozwiązań prowadzących do przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym	*wprowadzanie systemów logistycznych opartych na obiegu zamkniętym, które umożliwiają skuteczne zbieranie, segregację i przetwarzanie odpadów w celu ich ponownego wykorzystania lub recyklingu w firmie*
wykorzystywaniem surowców wtórnych	*wykorzystywanie surowców wtórnych, czyli materiałów pozyskanych z recyklingu lub odzysku, jest kluczowym elementem gospodarki o obiegu zamkniętym, np. recykling organiczny: odpady organiczne, takie jak resztki jedzenia czy zielone odpady, mogą być przetwarzane na kompost lub biogaz*

oszczędzanie wody pitnej	*wykorzystanie zebranej wody deszczowej do nawadniania zieleni, ogrodów, zielonych dachów, ścian*

Dotyczy kryteriów nr 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11

Potwierdzanie spełnienia kryterium załączanymi materiałami i dokumentami w kryteriach: 1, 4, 5, 6, 7, 8, 9, 10, 11	*Kryteria 1,4,5 - będą weryfikowane na podstawie zapisów w dokumentach aplikacyjnych, uzasadnieniu zgodności z lokalnymi kryteriami wyboru, popartych załączonymi obiektywnymi dokumentami, publikacjami, publikacjami naukowymi, artykułami prasowymi prasy branżowe, adekwatnej do tematu lub oficjalnych stron podmiotów, instytucji lub organizacji powołanych lub utworzonych jako eksperckie w danej branży, poświadczającymi, że zastosowane rozwiązania mają taki charakter. Załączone dokumenty powinny być w j. polskim (w przypadku tłumaczonych publikacji należy załączyć również kopię w j. obcym), jako odrębne wydruki np. z literatury, ze stron www itp…Wydruk stron źródeł powinien posiadać stronę tytułową lub inną z publikacji, wskazującą następujące informacje: autor, tytuł, data wydania, wydawnictwo oraz odpowiednie strony z zaznaczonymi czytelnie konkretnymi fragmentami tekstu dot. spełnienia kryterium. W uzasadnieniu należy wskazać ponadto link do elektronicznej wersji tej publikacji (jeżeli dotyczy, w szczególności dostępnych publicznie dokumentów jak strategie, koncepcje itp….. Załącznik do wniosku „Uzasadnienie zgodności operacji z Lokalnymi Kryteriami Wyboru operacji" oraz opisy w nim zawarte nie stanowią załączników dokumentujących spełnienia kryterium. Nie spełniają kryterium załączonego dokumentu: własne opracowania wnioskodawcy, własne analizy.* *W przypadku kryterium 6, 7, 8, 9, 10, 11 załączone dokumenty powinny być wydane przez uprawnione organy, podmioty, instytucje, adekwatnie do kryterium lub stanowić oficjalny dokument strategiczny, z wyłączeniem oświadczeń.* *Bez załączenia konkretnych dokumentów i dowodów na spełnienie kryterium – punkty nie będą przyznawane.* *Wnioskodawca ma obowiązek oznaczyć załącznik, do którego kryterium jako dowód został załączony.*